

7/6144
SK 154

04 Kasım 2016
GÜNLÜDÜR

Sayı : 64272063-610- ~~28975~~
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-6144)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 15.06.2016 tarihli ve 43452547-120.07-41586 sayılı yazısı.

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafıma tevcih ettiği 7/6144 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Berat ALBAYRAK
Bakan

Ek :7-6144 Esas Numaralı Önerge Cevabı (2 sayfa)

Sorular 1, 2, 3:

-Madenlerin işlenmesi ve çıkarılmasında yurt içi ihtiyaçlar ve gelecekte gerekli olacak ürünler dikkate alınarak stratejik önemde madenler için uzun vadeli bir planlama çalışması yapılmakta mıdır?

-Rezervleri bilinen ve gelecekte gereksinim de duyulacak madenlerin yurt dışına hammadde olarak satışı yapılmakta mıdır? Bu sürecin sonunda yaşanabilecek olumsuzluklar dikkate alınarak bir öngörü programı var mıdır?

-Hammadde olarak yurt dışına satılan ve yüksek katma değer ve istihdam yaratan rafine ve uç ürüne dönüştürülmesi ile daha fazla fayda sağlayacak ürünlerle ilgili AR-GE çalışmalarına ayrılan kaynakların tutarı yıllık cirolar içinde son beş yılda ayrı ayrı ne kadardır?

Cevaplar 1, 2, 3:

Madenlerin işlenmesi ve çıkarılmasında yurt içi ihtiyaçlar ve gelecekte gerekli olacak ürünler dikkate alınarak stratejik önemde madenler için uzun vadeli bir planlama çalışması Bakanlığımız tarafından yapılmaktadır. Bakanlığımız 2015-2019 Stratejik Planı doğrultusunda;

- “Plan dönemi sonuna enerji ve doğal kaynaklar sektöründe yapılan ve stratejik önem arz eden Ar-Ge projelerinin sayısının artırılması sağlanacaktır.” hedefine yönelik çalışmalar Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) koordinatörlüğünde, diğer Bakanlık birimlerimiz ve özel sektör temsilcilerimiz ile kurulan komisyon aracılığı ile yürütülmektedir.
- “Enerji dışı doğal kaynaklara yönelik arama faaliyetlerinin artırılması sağlanacaktır.” hedefi konusunda MİGEM koordinatörlüğünde kurulan bir komisyon tüm bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar ile çalışmalarını sürdürmektedir.
- “Ülkemiz için kritik hammaddeleri de içeren Ulusal Hammadde Strateji Belgesi hazırlanacaktır.” hedefi doğrultusunda MİGEM koordinatörlüğünde kurulan diğer bir komisyon, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ETİ MADEN) ve ilgili özel sektör temsilcileri ile birlikte çalışmalarını sürdürmektedir.
- “İşlenmiş ürün üretimi ve ihracatının artırılması sağlanacaktır.” hedefi konusunda MİGEM koordinatörlüğünde kurulan komisyon Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Maden Mühendisleri Odası, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) ve ETİ MADEN ile konu ile ilgili detaylı bir çalışma yürütmektedir.

BOREN görevleri doğrultusunda yürütmekte olduğu Bor Araştırmaları Programları kapsamında, yeni bor ürün ve teknolojileri geliştirilmesine, bor kullanım alanlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına, ülkemiz bor sektörünün ve bora dayalı değer zincirinin geliştirilmesi noktasında uygulanabilir olan mevcut ürünlerin ülkemizde üretilmesine yönelik olarak üniversiteler, kamu araştırma kurumları ve özel sektör ile işbirliği içinde Ar-Ge projeleri yürütmekte ve/veya desteklemektedir. Bu kapsamda, BOREN'in kurulduğu 2004 yılından bugüne kadar toplam 239 adet proje yürütülmüş ve/veya desteklenmiştir. Bu projelerden 197'si sonuçlandırılmış olup 42'si ise halen devam etmektedir.

Söz konusu proje çalışmaları kapsamında elde edilen buluşlar için BOREN adına 19 adet patent belgesi alınmış olup, resmi başvurusu yapılan 13 adet buluşun patent alım süreci ve 2 adet buluş için başvuru hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca, 1 adet ürün için TS Standart Belgesi alınmıştır. Diğer taraftan, BOREN tarafından sonuçlandırılan projelerin

yöntem ve sonuçlarının kullanımı amacıyla özel sektör kuruluşlarına 6 adet lisans hakkı verilmiştir.

Söz konusu proje çalışmaları kapsamında bor minerallerinden 7 adet bor kimyasalı üretilmiş olup aşağıda verilmektedir.

- Çinko Borat
- Tarım/Ahşap Bor
- Bor Nitrür
- Elementer Bor
- Magnezyum Diborür (MgB_2)
- Sodyum Bor Hidrür ($NaBH_4$)
- Trimetil Borat ($B(OCH_3)_3$)

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ) tarafından kömürlerin yüksek katma değer ve istihdam yaratan rafine ve uç ürüne dönüştürülmesi ve daha fazla fayda sağlayacak ürünlerin elde edilmesiyle ilgili olarak; 2010-2015 yılları arasında “Tunçbilek Gazlaştırma ve Metanol Üretimi”, “Biyokütle ve Kömür Karışımlarından Sıvı Yakıt Üretimi Projesi (TRİJEN)”, “Isıl Değeri Düşük Kömürlerin Ekstraksiyon Yöntemiyle Külsüzleştirilmesi ve Alternatif Ürünlerin Geliştirilmesi”, “Türkiye Linyit Kömürleri İçin Uygun Biriketleme Koşullarının Belirlenmesi, Biriketleme Prosesinin ve Ambalajlama Malzemesinin Geliştirilmesi”, “Tunçbilek Lavvarı Şlam Atıklarının Tuğla ve Çimento Üretiminde Hammadde Olarak Değerlendirilmesi” ve “Hüyük Asit Üretimi ve Çeşitli Alanlarda Kullanımı” konulu Ar-Ge projeleri yürütülmüştür.

ETİ MADEN, BOREN ve TKİ tarafından yürütülen ve desteklenen çalışmalar neticesinde son beş yılda gerçekleştirilen harcama tutarları yıllar itibariyle aşağıda verilmektedir.

Yıllar	ETİ MADEN Tarafından Yapılan Ar-Ge Harcamaları (TL)	BOREN Tarafından Yapılan Ar-Ge Harcamaları (TL)	TKİ Tarafından Yapılan Ar-Ge Harcamaları (TL)
2011	6.420.894,15	6.333.055	1.506.990
2012	3.182.969,11	6.296.678	1.543.240
2013	4.955.909,44	6.340.105	3.182.300
2014	10.147.666,98	4.088.393	3.860.750
2015	11.707.004,26	6.638.240	9.633.000

MTA misyonu ve vizyonu doğrultusunda, ülkemiz için stratejik ve kritik öneme sahip metalik maden, endüstriyel hammaddeler ve enerji hammaddeleri konusunda, ülkemizin jeolojik yapısını da göz önünde tutarak ülke genelinde maden arama ve araştırma projeleri yürütmektedir. Bu çalışmalarla, ülkemizin maden potansiyeli, kalite ve rezervleri tespit edilmektedir. Madenlere dayalı sanayi dallarının ülkemizde kurulması ve gelişmesinde MTA'nın katkısı önceki yıllarda olduğu gibi artarak devam etmektedir. Bu doğrultuda, 2016 yılında 83 adet metalik maden, 28 adet endüstriyel hammadde, 69 adet kömür arama ve 3 adet radyoaktif hammadde olmak üzere toplam 183 ruhsat sahasında sondaj çalışmaları yürütülmektedir.

Maden aramaları kapsamında 2016 yılında 350.000 metre, 2017 yılında da 1 milyon metre sondajlı arama yapılması planlanmaktadır.